Lietas arhīva Nr. CA-0308-22/10
ECLI:LV:ZAT:2022:1222.C73505820.22.S

**SPRIEDUMS**
**Latvijas Republikas vārdā**

Aizkrauklē 2022.gada 22.decembrī

Zemgales apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Svetlana Maršāne, tiesnese Inese Belicka, tiesnesis Elmārs Lenšs
ar tiesas sēdes sekretāri Inesi Boži,
piedaloties apelācijas sūdzības iesniedzējam atbildētājam /pers. A/, prasītājas Luminor Bank AS, kuras vārdā Latvijas Republikā darbojas Luminor Bank AS Latvijas filiāle, pārstāvei /pers. B/, atbildētājai /pers. C/,
izskatīja atklātā apelācijas instances tiesas sēdē civillietu Luminor Bank AS, kuras vārdā Latvijas Republikā darbojas Luminor Bank AS Latvijas filiāle, prasībā pret /pers. A/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/ un /pers. C/ par parāda piedziņu sakarā ar atbildētāja /pers. A/ apelācijas sūdzību par Zemgales rajona tiesas 2022.gada 12.aprīļa spriedumu.

**Aprakstošā daļa**

[1] 2020.gada 11.augustā prasītāja Luminor Bank AS, kuras vārdā Latvijas Republikā darbojas Luminor Bank AS Latvijas filiāle, cēla tiesā prasību, turpmāk to precizējot, pret /pers. A/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/ un /pers. C/ par parāda piedziņu, kurā lūdza tiesu:
piedzīt no /pers. A/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/ par labu prasītājai no 2006.gada 6.novembra kredīta līguma Nr./numurs/ izrietošo pamatsummas parādu 3719,40 EUR no katra un līgumisko procentu parādu 749,88 EUR no katra, bet kopā no katra piedzenamai summai nepārsniedzot mantojuma apmēru;
piedziņas neiespējamības vai nepietiekamības gadījumā piedzīt no /pers. C/ par labu prasītājai no 2006.gada 6.novembra kredīta līguma Nr./numurs/ izrietošo parādu 17877,14 EUR apmērā, kas sastāv no pamatsummas parāda 14 877,61 EUR un līgumisko procentu parāda 2999,53 EUR;
piedzīt par labu prasītājai tiesāšanās izdevumus, tajā skaitā samaksāto valsts nodevu 953,81 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 18,17 EUR;
atzīt prasītājai tiesības saņemt likumiskos 6 % gadā no parāda pamatsummas.

Prasība pamatota ar Civillikuma 1., 5., 701., 707., 708., 717., 1278., 1280., 1286., 1309., 1319., 1587., 1589., 1651.pantu, 1652.panta 3.punktu, 1692., 1753., 1754., 1755., 1756., 1757., 1764., 1765., 1934., 1943.pantu, 1946.panta pirmo daļu.
Prasība pamatota ar šādiem apstākļiem.
[1.1] 2006.gada 6.novembrī starp AS DnB NORD Banka un /pers. G/ (turpmāk arī kredītņēmēja) noslēgts kredīta līgums Nr./numurs/ (turpmāk arī Kredīta līgums), saskaņā ar kuru AS DnB NORD Banka izsniedza kredītņēmējai aizdevumu 20 966,71 EUR. Par aizdevuma beigu atmaksas datumu noteikts 2031.gada 5.novembris.
Saskaņā ar Kredīta līguma I daļas 3.punktu un II daļas 3.punktu par aizdevuma izmantošanu kredītņēmēja apņēmās maksāt procentus līgumā noteiktajā kārtībā un apmērā.
Saskaņā ar kredīta līguma II daļas 10.1.punktu par maksājumu kavējumu kredītņēmēja apņēmās maksāt prasītājai līgumsodu 0,3 % apmērā no nokavētā maksājuma summas par katru nokavēto dienu.
AS DnB NORD Banka mainīts nosaukums uz AS DNB Banka, AS DnB Banka mainīts nosaukums uz Luminor Bank AS.
2019.gada 2.janvārī Luminor Bank AS, reģistrācijas Nr.40003024725, kā pievienojamā sabiedrība pārrobežu apvienošanas rezultātā tika pievienota pie Luminor Bank AS, reģistrācijas Nr.11315936, juridiskā adrese: Liivalaia 45, 10145, Tallina, Igaunijas Republika, kurai pārgājušas Luminor Bank AS, reģistrācijas Nr.40003024725, tiesības un saistības.
[1.2] /Datums//pers. G/ mirusi. Kā redzams no mantojuma apliecības par tiesībām uz mantojumu pēc likuma, kas reģistrēta Zemgales apgabaltiesas zvērinātas notāres Sandras Loginas reģistrā ar Nr./numurs/, uz mirušās kredītņēmējas atstāto mantojumu mantojuma tiesībās ar inventāra tiesību apstiprināti atbildētāji /pers. A/, /pers. D/, /pers. E/ un /pers. F/. Saistības ir pārgājušas uz atbildētājiem un prasītāja ir tiesīga prasīt no kredīta līguma izrietošo saistību izpildi no atbildētājiem /pers. A/, /pers. D/, /pers. E/ un /pers. F/ kā /pers. G/ mantiniekiem.
[1.3] No kredīta līguma izrietošo saistību izpilde ir nodrošināta ar ķīlas tiesību (hipotēku) uz nekustamo īpašumu, par ko 2006.gada 6.novembrī starp prasītāju un kredītņēmēju noslēgts ķīlas līgums Nr./numurs/ (turpmāk arī ķīlas līgums). Ar ķīlas līgumu kredītņēmēja ieķīlāja par labu prasītājai nekustamo īpašumu /Nosaukums A//numurs/, /adrese A/, kadastra Nr. /kadastra numurs A/, /vieta/ pagasta zemesgrāmatas nodalījums Nr./numurs/. Uz nekustamo īpašumu reģistrēta hipotēka par labu prasītājai.
Pamatojoties uz /datums/mantojuma apliecību un /datums/mantojuma sadales līgumu, kas noslēgts starp /pers. A/, /pers. D/, /pers. E/ un /pers. F/ un ieregistrēts zvērinātas notāres Sandras Loginas reģistrā ar Nr./numurs/, 2020.gada 6.martā īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu /adrese A/, reģistrētas atbildētājai /pers. D/, saglabājot prasītājas nostiprināto hipotēku.
No Kredīta līguma izrietošo saistību izpilde ir nodrošināta ar /pers. C/ galvojumu, par ko 2006.gada 6.novembrī starp prasītāju un /pers. C/ (turpmāk arī galviniece) noslēgts galvojuma līgums Nr./numurs/ (turpmāk arī Galvojuma līgums), saskaņā ar kuru galviniece uzņēmusies pienākumu atbildēt prasītājai par no kredīta līguma izrietošo maksājumu saistību pienācīgu izpildi. Turklāt atbilstoši Galvojuma līguma 3.punktam galviniece uzņēmās no kredīta līguma izrietošās maksājuma saistības kā pats parādnieks.

[1.4] No kredīta līguma izrietošie procentu maksājumi tiek kavēti no 2009.gada 15.aprīļa, pamatsummas maksājumi – no 2017.gada 18.aprīļa. Maksājumi tiek veikti nepilnā apmērā, kā rezultātā kopš 2015.gada 15.jūnija veidojās procentu parāds. Līdz ar to prasītājai iestājās kredīta līguma II daļas 10.5.punkta 2) apakšpunktā noteiktās tiesības vienpusēji atkāpties no kredīta līguma.

Prasītāja ar 2020.gada 4.februāra un 2020.gada 3.aprīļa pirmstermiņa samaksas pieprasījumu un pirmstiesas brīdinājumu vienpusēji atkāpās no kredīta līguma sakarā ar pieļautajiem aizdevuma atmaksas kavējumiem un pieprasīja kredītņēmējas mantiniekiem un galviniecei izpildīt Kredīta līgumā noteiktās maksājumu saistības.

Līdz prasības pieteikuma sagatavošanas dienai no Kredīta līguma izrietošās saistības pilnībā nav izpildītas. Prasītāja ir veikusi visas nepieciešamās darbības, lai pienācīgā kārtā brīdinātu kredītņēmējas mantiniekus un galvinieci par parādsaistībām un risinātu strīdu pārrunu ceļā, bet saistību labprātīga izpilde nav sagaidāma.

[1.5] Atsaucoties uz Civillikuma 711. un 717.pantu, prasītāja norāda, ka atbilstoši mantojuma apliecībai mantinieki ir apstiprināti mantojuma tiesībās uz kredītņēmējas atstāto mantojumu ar inventāra tiesību, katrs uz ¼ daļu no visa atstātā mantojuma, līdz ar to prasītāja lūdz piedzīt no /pers. A/, /pers. D/, /pers. E/ un /pers. F/ no Kredīta līguma izrietošo parādu atbilstoši katra mantinieka mantojuma daļai, nepārsniedzot mantojuma apmēru.

Galviniece /pers. C/ ar noslēgto galvojuma līgumu ir uzņēmusies pienākumu atbildēt par maksājuma saistību, kas izriet no kredīta līguma, pilnā apmērā, līdz ar to atbilstoši Galvojuma līguma nosacījumiem un Civillikuma 1696. un 1698.pantam, piedziņas neiespējamības vai nepietiekamības gadījumā no Kredīta līguma izrietošais parāds piedzenams no galvinieces /pers. C/.

[1.6] Lietas izskatīšanas gaitā prasītāja iesniedza tiesā prasības precizējumus, samazinot prasības summu saistībā ar parāda daļēju samaksu.

2021.gada 15.janvārī iesniegtajā prasības pieteikuma precizējumā norādīts, ka pēc prasības iesniegšanas tiesā pie prasītājas ir vērsusies atbildētāja /pers. D/ ar lūgumu labprātīgi pārdot par labu prasītājai ieķīlāto nekustamo īpašumu /Nosaukums A//numurs/, /adrese A/, kadastra Nr./kadastra numurs A/, kas ir mantots no kredītņēmējas, un saskaņā ar /datums/mantojuma sadales līgumu atstāts /pers. D/ īpašumā. Savstarpēji vienojoties, nekustamais īpašums tika labprātīgi pārdots par 8000 EUR, kā rezultātā saņemtie naudas līdzekļi tika novirzīti parādsaistību daļējai dzēšanai: 2999,53 EUR – procentu dzēšanai, 5000,47 EUR– pamatsummas daļējai dzēšanai.

Laika posmā no 2020.gada 10.augusta līdz 2021.gada 14.janvārim /pers. C/ ir veikusi regulāros ikmēneša maksājumus parādsaistību daļējai izpildei, kā rezultātā no Kredīta līguma izrietošā parāda summa samazinājās vēl par 570 EUR. Līdz ar to uz 2021.gada 14.janvāri parāds pēc Kredīta līguma ir 9307,14 EUR, kas sastāv no pamatsummas parāda.

Prasītāja lūdza tiesu:

piedzīt no /pers. A/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/ par labu prasītājai no Kredīta līguma izrietošo parāda pamatsummu 9307,14 EUR, nepārsniedzot mantojuma apmēru, kas iegūts ar inventāra tiesību saskaņā ar Zemgales apgabaltiesas zvērinātas notāres Sandras Loginas /datums/izsniegto mantojuma apliecību (par tiesībām uz mantojumu pēc likuma), reģistrēto aktu un apliecinājumu reģistrā ar Nr./numurs/, proti, piedziņu vēršot uz no /pers. G/ mantoto mantu: nekustamo īpašumu /Nosaukums B/, /adrese B/, kadastra Nr./kadastra numurs B/; vieglo automašīnu marka /TL marka/, modelis /numurs/, izlaiduma gads /gads/, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/;

piedziņas neiespējamības vai nepietiekamības gadījumā piedzīt no /pers. C/ par labu prasītājai no Kredīta līguma izrietošo nesamaksāto parāda pamatsummu;

piedzīt par labu prasītājai tiesāšanās izdevumus;

atzīt prasītājai tiesības saņemt likumiskos 6 % gadā no parāda pamatsummas.

Pēdējā prasības precizējumā, kas iesniegts Zemgales rajona tiesā 2022.gada 18.februārī, prasītāja, samazinot prasības summu sakarā ar to, ka atbildētāja /pers. C/ ir daļēji veikusi parāda samaksu, lūdza piedzīt no atbildētājiem parādu 7207,14 EUR (lietas 1.sējums, 4.-8., 92.-94., 141.-145., 212.-213., 239.-239.lapa, 2.sējums, 17.lapa).

[2] Ar Zemgales rajona tiesas tiesneses 2020.gada 21.augusta lēmumu apmierināts prasītājas pieteikums par prasības nodrošināšanu, nolemts ierakstīt /vieta/ rajona tiesas /vieta/ pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs/ķīlas tiesību atzīmi /pers. A/ piederošajam nekustamajam īpašumam /Nosaukums B/, /adrese B/, kadastra Nr./kadastra numurs B/, nosakot, ka kopējais prasības nodrošinājums nedrīkst pārsniegt 17 877,14 EUR (lietas 1.sējums, 63.-67.lapa).

[3] Atbildētāja/pers. C/ iesniedza rakstveida paskaidrojumus par celto prasību, kuros norāda, ka prasību atzīst pilnībā paskaidrojumos izklāstīto argumentu dēļ (lietas 1.sējums, 74.lapa).

[4] Atbildētājs/pers. A/ iesniedza rakstveida paskaidrojumus par celto prasību, kuros norāda, ka prasību neatzīst paskaidrojumos izklāstīto argumentu dēļ (lietas 1.sējums, 85.-86., 106.-108., 128.-129., 131., 165.-166.lapa).

[5] Atbildētāja/pers. D/ iesniedza rakstveida paskaidrojumus par celto prasību, kuros norāda, ka prasību neatzīst paskaidrojumos izklāstīto argumentu dēļ (lietas 1.sējums, 167.-169.lapa).

[6] Prasītāja Luminor Bank AS iesniedza atsauksmes par atbildētāju paskaidrojumiem, norādot, ka atbildētāju iebildumi pret prasību nav pamatoti (lietas 1.sējums, 92.-94., 115.-116., 141.-145., 183.-185.lapa).

[7] Ar Zemgales rajona tiesas 2022.gada 12.aprīļa spriedumu Luminor Bank AS prasība tās uzturētajā daļā apmierināta pilnībā, nospriests piedzīt no /pers. A/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/ par labu Luminor Bank AS, kuras vārdā Latvijas Republikā darbojas Luminor Bank AS Latvijas filiāle, no 2006.gada 6.novembra kredīta līguma Nr./numurs/ izrietošo pamatsummas parādu 7207,14 EUR, kā arī tiesas izdevumus: valsts nodevu 953,81 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 66,34 EUR, kopā 8227,29 EUR, nepārsniedzot mantojuma apmēru, kas iegūts ar inventāra tiesību saskaņā ar Zemgales apgabaltiesas zvērinātas notāres Sandras Loginas /datums/izsniegto mantojuma apliecību (par tiesībām uz mantojumu pēc likuma), reģistrēto aktu un apliecinājumu reģistrā ar Nr./numurs/, piedziņu vēršot uz no /pers. G/ mantoto mantu: 1) nekustamo īpašumu /Nosaukums B/, /adrese B/, kadastra Nr./kadastra numurs B/; 2) vieglo automašīnu: marka /TL marka/, modelis /numurs/, izlaiduma gads /gads/, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/.

Piedziņas neiespējamības vai daļējas piedziņas gadījumā no atbildētājiem /pers. A/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/, piedzīt no galvotājas /pers. C/ par labu Luminor Bank AS, kuras vārdā Latvijas Republikā darbojas Luminor Bank AS Latvijas filiāle, no 2006.gada 6.novembra kredīta līguma Nr./numurs/ izrietošo pamatsummas parādu 7207,14 EUR, kā arī tiesas izdevumus: valsts nodevu 953,81 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 66,34 EUR, kopā 8227,29 EUR.

Prasītājai noteiktas tiesības par laiku no sprieduma labprātīgas izpildes termiņa beigām līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt no

/pers. A/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/, bet piedziņas neiespējamības vai daļējas piedziņas gadījumā no /pers. C/ likumiskos 6 % gadā no kopējās piedzītās parāda summas, ievērojot Civillikuma 1763.panta 1.punktā noteikto, ka procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis kapitāla lielumu.

No /pers. A/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/, bet piedziņas neiespējamības gadījumā no galvotājas /pers. C/ valsts labā piedzīti ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 12,40 EUR.

Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[7.1] Saskaņā ar Uzņēmumu reģistra ēmumiem AS DnB NORD Banka nosaukums mainīts: 2011.gada 4.novembrī uz AS DNB Banka, 2017.gada 2.oktobrī uz Luminor Bank AS (lietas 1.sējums, 51., 52.lapa).

Tiesa, novērtējot lietā iesniegtos pierādījumus, secināja, ka ir pamats Luminor Bank AS, reģistrācijas Nr.11315936, kuras vārdā Latvijas Republikā darbojas Luminor Bank AS Latvijas filiāle, uzskatīt par AS DnB NORD Banka, reģistrācijas Nr.40003024725, saistību un tiesību pārņēmēju, līdz ar to tiesa atzina, ka lietā ir pierādītas prasītājas prasījuma tiesības pret atbildētājiem.

[7.2] No lietas materiāliem redzams, ka 2006.gada 6.novembrī starp AS DnB NORD Banka un /pers. G/ tika noslēgts kredīta līgums Nr./numurs/ par aizdevuma 20 966,71 EUR izsniegšanu /pers. G/ nekustamā īpašuma – dzīvokļa īpašuma Nr./numurs/, kas atrodas /adrese A//Nosaukums A/ iegādei un komisijas izmaksu samaksai (lietas 1.sējums, 11.-15.lapa).

Saskaņā ar Kredīta līguma II daļas 10.1.punktu par maksājumu (saskaņā ar grafiku) kavējumu kredītņēmēja apņēmās maksāt aizdevējai līgumsodu 0,3% apmērā no nokavētā maksājuma summas par katru nokavēto dienu. Kredīta atmaksas beigu termiņš noteikts 2031.gada 5.novembris.

No kredīta līguma I daļas 2.punkta un II daļas 2.punkta izriet, ka par aizdevuma izmantošanu aizņēmēja /pers. G/ apņēmās maksāt procentus par faktisko aizdevuma izmantošanas laiku no izsniegtā un neatmaksātā aizdevuma apmēra saskaņā ar mainīgo gada procentu likmi, ko veido bāzes likmes - 3 (trīs) mēnešu EURIBOR un papildu likmes - 1,2% gadā, kopsumma.

Lietā nepastāv strīds, ka kredīta summa 20 966,71 EUR /pers. G/ tika izsniegta, ko pierāda lietā iesniegtie pierādījumi (lietas 1.sējums, 16.-23.lapa).

Tiesa secina, ka ir noslēgts Civillikuma 1934.pantam atbilstošs kredīta līgums, līgumslēdzējpusēm uzņemoties līgumā noteiktās saistības, /pers. G/ apņemoties atdot aizdevumu. /pers. G/ kredīta līgumu ir parakstījusi, tādējādi, apliecinot, ka piekrīt līguma nosacījumiem.

Kā nodrošinājums no kredīta līguma izrietošo saistību izpildei, 2006.gada 6.novembrī starp līgumslēdzējpusēm tika noslēgts ķīlas līgums Nr./numurs/, saskaņā ar kura noteikumiem /pers. G/ ieķīlāja par labu bankai dzīvokļa īpašumu Nr./numurs/, kas atrodas /adrese A//Nosaukums A/ (lietas 1.sējums, 25.lapa). Hipotēka 14 735,49 LVL apmērā uz /pers. G/ piederošo nekustamo īpašumu /Nosaukums A//numurs/, /adrese A/, pamatojoties uz 2006.gada 6.novembra ķīlas līgumu, ierakstīta /vieta/ rajona tiesas /vieta/ pagasta tiesas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs/(lietas 1.sējums, 29.-31.lapa).

[7.3] No 2006.gada 6.novembra kredīta līguma Nr./numurs/ izrietošo saistību izpilde ir nodrošināta ar /pers. C/ galvojumu, par ko 2006.gada 6.novembrī starp AS DnB NORD Banka un /pers. C/ noslēgts galvojuma līgums Nr./numurs/, saskaņā ar kuru galviniece uzņēmusies pienākumu atbildēt bankai par no kredīta līguma izrietošo maksājumu saistību pienācīgu izpildi. Saskaņā ar galvojuma līguma 3.punktu galviniece uzņēmusies no kredīta līguma izrietošās maksājuma saistības kā pats parādnieks.

Atsaucoties uz Civillikuma 1692., 1698., 1702., 1710., 1712.pantu, norādīts, ka atbildētāja /pers. C/ 2006.gada 6.novembrī, parakstot galvojuma līgumu Nr./numurs/, uzņēmās pienākumu samaksāt prasītājai parādu, ja tāds izveidosies sakarā ar kredīta līguma neizpildi, uzņemoties atbildēt par parāda samaksu kā pats galvenais parādnieks (/pers. G/). Līdz ar to parakstot galvojumu, atbildētāja /pers. C/ nepārprotami izteica savu gribu uzņemties saistības atbilstoši visiem pielīgtajiem noteikumiem.

[7.4] Tiesa atsaucas uz Civillikuma 1943., 1756., 1753., 1763., 1843.pantu (redakcijā kopš 2014.gada 1.janvāra).

Lietā nav strīda par to, ka aizņēmēja /pers. G/ parāda summu prasītājai nav atdevusi.

Kā izriet no prasības pieteikuma un lietā iesniegtajiem parāda aprēķiniem, neatmaksātā parāda pamatsumma uz prasības pieteikuma iesniegšanas brīdi, tas ir, uz 2020.gada 11.augustu bija 14 877,61 EUR un nesamaksātie līgumiskie procenti par aizdevuma lietošanu 2999,53 EUR.

[7.5] Kredītņēmēja /pers. G/ mirusi /miršanas datums/un pēc /pers. G/ nāves tika uzsākta mantojuma lieta.

No Tiesu informācijas sistēmā pieejamā Mantojuma reģistra redzams, ka /pers. G/ mantojuma lieta reģistrēta /datums/, mantojuma lietas numurs /numurs/. /Datums/zvērināta notāre izsludinājusi laikrakstā ,,Latvijas Vēstnesis" kreditoru pieteikšanās termiņu /pers. G/ mantojuma lietā – trīs mēneši.

Lietā nav strīda, ka AS DnB NORD Banka kreditora pretenziju /pers. G/ mantojuma lietā iesniedza pēc zvērinātas notāres noteiktā termiņa notecēšanas.

Lietā iesniegts 2009.gada 25.jūnija kreditora prasījums /pers. G/ mantojuma lietā, kas reģistrēts 2009.gada 29.jūnijā (lietas 1.sējums, 147.-148.lapa), kurā tika lūgts atzīt AS DnB NORD Banka par mirušās /pers. G/ nodrošināto kreditoru par parāda summu, kas 2009.gada 25.jūnijā sastāda 23 018,99 EUR un nenodrošināto kreditoru par parāda summu, kas 2009.gada 25.jūnijā sastāda 1862,13 LVL, kā arī iepazīstināt mantiniekus ar kreditora prasījumu.

Atbilstoši Civillikuma 3.panta noteikumiem mantojuma lieta vedama, vadoties pēc tiesību normām, kas bijušas spēkā uz mantojuma atstājēja nāves brīdi (mantojuma atklāšanās laiks).

Konkrētajā gadījumā mantojums atklājies /datums/.

Atsaucoties uz Civillikuma 701., 705.pantu (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2013.gada 1.jūlijam), Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017.gada 23.novembra spriedumā lietā Nr.SKC-381/2017 pausto atziņu, norādīts, ka kreditoram, par kura prasījumiem mantiniekiem ir zināms, nevar rasties nelabvēlīgas tiesiskās sekas, zaudējot tiesības prasīt mantiniekiem samaksāt mantojuma atstājēja parādus tā iemesla dēļ, ka tiesības nav pieteiktas uzaicinājuma termiņā. Uzaicinājums nav domāts kreditoriem, kuru prasījumi mantiniekiem ir zināmi.

Nav strīda, ka nekustamais īpašums /Nosaukums A//numurs/, /adrese A/, kurš bija /pers. G/ mantojuma masas sastāvā, apgrūtināts ar prasītājas prasījumu, kuru nodrošina Vidzemes rajona tiesas /vieta/ pagasta tiesas zemesgrāmatas nodalījumā Nr. /numurs/ nostiprināta hipotēka (lietas 1.sējums, 29.-31.lapa).

Sniedzot atbildi uz prasītājas iesniegumu, zvērināta notāre Sandra Logina 2021.gada 8.aprīlī apliecinājusi, ka 2009.gada 29.jūnijā tika saņemts AS DnB NORD Banka kreditora prasījums /datums/mirušās /pers. G/ mantojuma lietā (lietas 1.sējums, 146.lapa).

Tiesa konstatē, ka AS DnB NORD Banka, iesniedzot kreditora pretenziju mantojuma lietā, /pers. G/ mantiniekiem ir paziņojusi par parādu, kas atzīstama par kreditora noteikti izteiktu gribu īstenot savas prasījuma tiesības. Turklāt, ņemot vērā, ka prasītājas prasījuma tiesības nostiprinātas ar publisku hipotēku, atzīstams, ka /pers. G/ mantiniekiem bija zināms par uz mantojamo mantu gulošo parādu, kas izriet no /pers. G/ noslēgtā kredīta līguma Nr./numurs/.

[7.6] Tiesa atsaukusies uz Civillikuma 382., 689., 691., 707., 708., 711., 717., 1519.pantu, judikatūrā un juridiskajā literatūrā paustajām atziņām.

Tiesa norādījusi, ka mantinieka gribas izteikumam pieņemt vai atraidīt mantojumu ir neatgriezenisks spēks.

Lietā nav strīda, ka par to, ka /pers. G/ mantinieki – /pers. A/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/, pirms pieņemt mantojumu, tika iepazīstināti ar

mantojuma masu un AS DnB NORD Banka pieteikto kreditora prasījumu, ir izteikuši gribu šādu mantojumu pieņemt un pieņēmuši to ar inventāra tiesību atbilstoši Civillikuma 708.pantam.

Saskaņā ar mantojuma apliecību, kuru /datums/izsniegusi Zemgales apgabaltiesas zvērināta notāre Sandra Logina, mantojuma tiesībās uz /datums/mirušās /pers. G/ atstāto mantojumu apstiprināts mantojuma atstājējas pārdzīvojušais laulātais /pers. A/ un bērni /pers. D/, /pers. E/ un /pers. F/, katrs uz ¼ domājamo daļu no visa atstātā mantojuma (lietas 1.sējums, 24.lapa).

Mantojuma apliecībā norādīts, ka mantinieki mantojumu ir pieņēmuši ar inventāra tiesību un mantas sastāvs ir: 1) nekustamais īpašums /Nosaukums B/, /adrese B/, kadastra Nr./kadastra numurs B/; 2) nekustamais īpašums/Nosaukums A//numurs/, /adrese A/, kadastra Nr./kadastra numurs A/; 3) vieglā automašīna: marka /TL marka/, modelis /numurs/, izlaiduma gads /gads/, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/.

Mantojuma iegūšana saistīta ar gribas izteikšanu pieņemt mantojumu. Faktiska mantas iegūšana valdījumā var notikt arī vēlāk, taču, ja mantinieks mantojumu pieņem, mantojums pāriet viņa īpašumā jau ar mantojuma atstājēja nāvi. Tātad mantojuma pieņemšanai ir atpakaļejošs spēks uz mantojuma atklāšanās momentu: pieņemtais mantojums tiek atzīts par mantiniekam piederošu no mantojuma atklāšanās laika. Ar to tiek nodrošināta īpašuma tiesību nepārtrauktība *(sk. Gencs Z. Mantošana. Zinātniski praktisks komentārs. Rīga: Tiesu nama aģentūra, 2002, 16. lpp.)*.

Līdz ar to tiesa atzina, ka, pieņemot /pers. G/ mantojumu, viņas mantinieki ieguva ne tikai mantojuma atstājējas mantu (katrs ¼ domājamu daļu no visa atstātā mantojuma), bet arī parādsaistības samērā ar savām daļām, par ko kreditore pieteica kreditora pretenziju zvērinātai notārei mantojuma lietā, un līdz ar to mantiniekiem ir pienākums segt saistības pret prasītāju kā kreditoru ar mantojuma apliecībā norādīto mantu.

Ar /datums/Mantojuma sadales līgumu /pers. G/ mantinieki vienojušies par mantojuma sadali, vienojoties, ka /pers. A/ valdījumā un īpašumā paliek nekustamais īpašums /Nosaukums B/, /adrese B/, un vieglā automašīna /TL marka/, modelis /numurs/, izlaiduma gads /gads/, reģistrācijas Nr/reģistrācijas numurs/, savukārt /pers. D/ valdījumā un īpašumā paliek nekustamais īpašums /Nosaukums A//numurs/, /adrese A/ (lietas 1.sējums, 26.-27.lapa).

N o /vieta/ rajona tiesas nodalījuma noraksta redzams, ka 2020.gada 6.martā /pers. D/ nostiprinātas īpašumtiesības uz nekustamo īpašumu /Nosaukums A//numurs/, /adrese A/, kadastra numurs /kadastra numurs A/, pamatojoties uz /datums/mantojuma apliecību un /datums/mantojuma sadales līgumu, saglabājot prasītājas nostiprināto hipotēku (lietas 1.sējums, 29.-31.lapa).

N o 2021.gada 15.janvāra prasības pieteikuma precizējumiem (lietas 1.sējums, 92.-94.lapa) izriet, ka pēc prasības celšanas ar prasītāju ir sazinājusies atbildētāja /pers. D/, kura vērsās pie prasītājas ar lūgumu pārdot par labu prasītājai ieķīlāto nekustamo īpašumu /Nosaukums A//numurs/, /adrese A/, kas mantots no kredītņēmējas /pers. G/ un saskaņā ar /datums/Mantojuma sadales līgumu atstāts /pers. D/ īpašumā. Savstarpēji vienojoties, nekustamais īpašums tika labprātīgi pārdots par 8000 EUR, kā rezultātā saņemtie naudas līdzekļi tika novirzīti parādsaistību daļējai dzēšanai.

[7.7] Civillikuma 1589.pants noteic, ka vienpusēja atkapāšanās no līguma ir pielaižama tikai tad, kad tā pamatota ar paša līguma saturu, vai kad to zināmos apstākļos atļauj likums, vai arī kad tāda tiesība bijusi noteikti pielīgta.

Kredīta līguma II daļas 10.5.punkta 2) apakšpunkts noteic, ka prasītāja var vienpusēji atkāpties un prasīt pirmstermiņa kredīta līguma saistību izpildi (t. sk., neatmaksātā aizdevuma pirmstermiņa atmaksu), ja kredītņēmējs ilgāk kā 30 dienas neveic vai neveic pilnā apmērā maksājumus saskaņā ar grafiku.

Prasītāja norādījusi, ka no Kredīta līguma izrietošie procentu maksājumi tiek kavēti no 2009.gada 15.aprīļa, pamatsummas maksājumi – no 2017.gada 18.aprīļa. Maksājumi tiek veikti nepilnā apmērā, kā rezultātā kopš 2015.gada 15.jūnija veidojās procentu parāds, līdz ar to prasītājai iestājas kredīta līguma II daļas 10.5.punkta 2) apakšpunktā noteiktās tiesības vienpusēji atkāpties no kredīta līguma. Prasītāja ar 2020.gada 4.februāra un 2020.gada 3.aprīļa pirmstermiņa samaksas pieprasījumu un pirmstiesas brīdinājumu vienpusēji atkāpās no Kredīta līguma sakarā ar pieļautajiem aizdevuma atmaksas kavējumiem un pieprasīja kredītņēmējas mantiniekiem un galviniecei izpildīt kredīta līgumā noteiktās maksājumu saistības.

Ņemot vērā minēto, prasītājai nodibinot atbildētāju pieļautu saistību izpildes nokavējumu ilgāk par 30 dienām, bija tiesisks pamats vienpusēji atkāpties no līguma un pieprasīt pirmstermiņa saistību izpildi. Paziņojumi par prasītājas atkāpšanos no kredīta līguma nosūtīti uz atbildētāju deklarētājām dzīvesvietām (lietas 1.sējums, 40.-49.lapa).

[7.8] Lietas izskatīšanas gaitā prasītāja vairākkārt grozījusi prasību, samazinot prasījumu apmēru, ņemot vērā gan no nekustamā īpašuma /Nosaukums A//numurs/, /adrese A/, pārdošanas iegūto līdzekļu novirzīšanu parādsaistību daļējai dzēšanai, gan arī no galvinieces /pers. C/ saņemtos maksājumus saistību izpildei.

No 2021.gada 15.janvāra prasības pieteikuma precizējumiem (lietas 1.sējums, 92.-94.lapa) izriet, ka no ieķīlātā nekustamā īpašuma /Nosaukums A/pārdošanas iegūtie līdzekļi novirzīti procentu dzēšanai 2999,53 EUR un 5000,47 EUR pamatsummas daļējai dzēšanai.

Saskaņā ar pēdējiem prasības pieteikuma grozījumiem, kuri tiesā iesniegti 2022.gada 18.februārī (lietas 1.sējums, 237.-239.lapa) prasības summa sastāv no pamatparāda 7207,14 EUR.

Pamatoti iebildumi par prasītājas parāda aprēķinu no atbildētāju puses nav saņemti.

Tiesa konstatē, ka ar lietas materiāliem prasītāja ir pierādījusi, ka atbildētāji kā /pers. G/ mantinieki nav izpildījuši saistības, kuras izriet no 2006.gada 6.novembrī starp AS DnB NORD Banka un /pers. G/ noslēgtā kredīta līguma Nr./numurs/.

Atbildētāji nav iesnieguši pierādījumus, ka būtu veikuši atlikušā parāda samaksu lielākā apmērā, nekā tas norādīts prasības pieteikuma grozījumos, kuri tiesā iesniegti 2022.gada 18.februārī, līdz ar to tiesa atzina, ka prasība tās uzturētajā daļā par pamatparāda 7207,14 EUR piedziņu no /pers. G/ mantiniekiem – /pers. A/, /pers. D/, /pers. E/ un /pers. F/, ir pamatota un apmierināma, savukārt piedziņas neiespējamības vai daļējas neiespējamības gadījumā parāds piedzenams no galvinieces /pers. C/, pamatojoties uz Civillikuma 1692., 1698.pantu.

Tiesa atzina, ka no atbildētājiem /pers. A/, /pers. D/, /pers. E/ un /pers. F/ kā /pers. G/ mantiniekiem, kas mantojumu pieņēmuši ar inventāra tiesību, piedziņa veicama tikai mantojuma vērtības apjomā.

[7.9] Atbildētāji/pers. A/ un /pers. D/ iebilduši pret prasību, norādot, ka celtā prasība pret viņiem ir nepamatota un noraidāma. /pers. A/ un /pers. D/ paskaidrojumos izvirzījuši argumentus attiecībā uz to, ka kredīta līgums atzīstams par spēkā neesošu, jo kredītņēmēja /pers. G/ kredīta līguma noslēgšanas laikā bijusi smagi slima, kā arī, noslēdzot kredīta un ķīlas līgumu, nav saņemta piekrišana no kredītņēmējas laulātā – /pers. A/. Atbildētājs/pers. A/ norādījis arī uz to, ka prasītājas saistība ir noilgusi.

Tiesa konstatē, ka atbildētāji nav iesnieguši pierādījumus savu iebildumu pamatošanai.

Atbildētāja/pers. D/, atsaucoties uz Civillikuma 128.pantu, norādījusi, ka /pers. G/ laulātā /pers. A/ piekrišana nekustamā īpašuma ieķīlāšanai netika saņemta.

Saskaņā ar Civillikuma 1403.pantu tiesisks darījums ir atļautā kārtā izdarīta darbība tiesisku attiecību nodibināšanai, pārgrozīšanai vai izbeigšanai.

Atbilstoši Civillikuma 994.pantam par nekustamā īpašuma īpašnieku atzīstams tikai tas, kas par tādu ierakstīts zemesgrāmatā. Zemesgrāmatu ierakstam ir publiskas ticamības spēks un nozīme. Saskaņā ar Zemesgrāmatu likuma 1.pantu zemesgrāmatas ir visiem pieejamas, un to ierakstiem ir publiska ticamība.

2006.gadā, kad /pers. G/ ieķīlāja nekustamo īpašumu /Nosaukums A//numurs/, /adrese A/, zemesgrāmatā viņa bija ierakstīta kā vienīgā nekustamā īpašuma īpašniece, ko apliecina lietā iesniegtais zemesgrāmatu nodalījuma noraksts (lietas 1.sējums, 29.lapa).

Lietā nav ziņu, ka /pers. A/ jebkad prasības kārtībā būtu apstrīdējis savas laulātās īpašuma tiesību nostiprinājuma pareizību.

Līdz ar to atzīstams, ka ķīlas līguma slēgšanas brīdī /pers. G/ bija vienīgā ieķīlātā nekustamā īpašuma īpašniece un viņai bija tiesības sev piederošo īpašumu ieķīlāt. Turklāt apstāklis, ka /pers. G/ nav informējusi aizdevēju par to, ka viņa sastāv laulībā, neietekmē noslēgtā kredīta līguma un ķīlas līguma spēkā esību un prasītājas prasījuma tiesības par līgumsaistību izpildi. Civiltiesiskās attiecības balstās uz darījuma dalībnieku brīvās gribas izpausmi, kas tikai atsevišķos gadījumos tiek ierobežota ar likumdevēja noteiktiem nosacījumiem. Konkrētajā gadījumā aizņēmēja /pers. G/ kredīta līgumā pauda savu brīvo gribu – saņemt aizņēmumu un uzņemties atbildību par saistības izpildi. Līdz ar to apstāklis, ka /pers. G/, noslēdzot kredīta un ķīlas līgumu, ir noklusējusi faktu par atrašanos laulībā ar /pers. A/, nepadara šos līgumus par spēkā neesošiem.

Saskaņā ar Civillikuma 1440.pantu, lai tiesisks darījums būtu spēkā, nepietiek ar to vien, ka tā dalībnieks izteic savu gribu, bet ir vēl vajadzīgs, lai šī griba būtu radusies brīvi – bez maldības, viltus vai spaidiem.

Lietā nav iesniegti pierādījumi, kas apstiprinātu atbildētāju argumentu par tādiem /pers. G/ veselības traucējumiem, kas liecinātu par to, ka /pers. G/ kredīta līguma slēgšanas laikā neapzinājās savas rīcības sekas.

Atbildētājs/pers. A/ lietas izskatīšanas gaitā vēlējās izmantot savas procesuālās tiesības, ceļot pretprasību par kredītņēmējas /pers. G/ noslēgto līgumu atzīšanu par spēkā neesošiem, kurā izklāstīti analogi argumenti tiem, kas norādīti rakstveida paskaidrojumos. Nenovēršot trūkumus, atbildētāja iesniegtā pretprasība uzskatīta par neiesniegtu. Līdz ar to pretprasības pieteikumā norādītie apstākļi vērtējami tikai kā atbildētāja /pers. A/ vispārīgi iebildumi pret prasību.

Šādos apstākļos 2006.gada 6.novembrī /pers. G/ un bankas noslēgtais kredīta līgums Nr./numurs/ un 2006.gada 6.novembrī noslēgtais ķīlas līgums Nr./numurs/likumā noteiktā kārtībā nav apstrīdēti un tiesai nav pamata apšaubīt kredīta līguma un ķīlas līguma tiesiskumu.

[7.10] Par nepamatotiem atzīstami arī atbildētāja /pers. A/ iebildumi attiecībā uz to, ka iestājies prasījuma noilgums, jo prasītāja vairāk kā 14 gadus nav prasījusi no atbildētājiem saistību izpildi.

Civillikuma 1893.pants paredz, ka saistību tiesības izbeidzas, ja tiesīgā persona tās pienācīgi neizlieto likuma noteiktā noilguma termiņā. Savukārt Civillikuma 1895.pants paredz, ka visas saistību tiesības, kuras nav noteikti izņemtas no noilguma ietekmes un kuru izlietošanai nav likumā noteikti īsāki termiņi, izbeidzas, ja tiesīgā persona tās neizlieto desmit gadu laikā.

Komerclikuma D daļa, kurā ietilpst 406.pants, kurā noteikts, ka no komercdarījuma izrietošie prasījumi noilgst triju gadu laikā, ja likumā nav noteikts cits noilguma termiņš.

Nav strīda par to, ka prasītāja ir komersants Komerclikuma izpratnē un kredīta līgums ir atzīstams par komercdarījumu, tomēr izskatāmajā lietā jāņem vērā, ka prasība neizriet tieši no komercdarījuma kā tāda, jo prasība celta nevis pret kredītņēmēju, bet gan pret kredītņēmējas mantiniekiem.

Atbilstoši Civillikuma 1896.pantam noilgums sāk tecēt ar to dienu, kurā prasījums ir tā nodibināts, ka pret parādnieku, kas nav izpildījis savu pienākumu, nekavējoties var celt prasību, kaut arī tomēr vēl nebūtu ne parādnieks liedzis izpildīt, ne arī kreditors viņam to atgādinājis. Saskaņā ar to noilguma tecējuma iesākumam vajadzīgs: nosacītiem prasījumiem – lai nosacījums jau būtu noskaidrojies, bet terminētiem prasījumiem – lai termiņš jau būtu notecējis.

Tādējādi noilguma termiņš skaitāms no prasījuma nodibināšanās brīža.

Kredīta līgums ar mantojuma atstājēju /pers. G/ noslēgts, par galīgā norēķina dienu nosakot 2031.gada 5.novembri (lietas 1.sējums, 11.lapa). Tas nozīmē, ka tā ir terminēta saistība, kurā noilgums sāk tecēt ar termiņa iestāšanās brīdi, kas savukārt nozīmē, ka parādu pilnā apjomā varēja nomaksāt arī galīgā norēķina dienā 2031.gada 5.maijā, ja līgums nebūtu uzteikts.

Prasītāja ar 2020.gada 4.februāra un 2020.gada 3.aprīļa pirmstermiņa samaksas pieprasījumu un pirmstiesas brīdinājumu vienpusēji atkāpās no kredīta līguma, pieprasot /pers. G/ mantiniekiem veikt aizdevuma pirmstermiņa samaksu (lietas 1.sējums, 40.-49.lapa).

/pers. A/, /pers. D/, /pers. E/ un /pers. F/ kā /pers. G/ mantinieki ir apstiprināti mantojuma tiesībās /datums/, notārei izsniedzot mantiniekiem Mantojuma apliecību par tiesībām uz mantojumu pēc likuma, kas nozīmē, ka mantinieki pirms apstiprināšanas mantojuma tiesībās tika iepazīstināti ar visiem mantojuma lietā pieteiktajiem kreditora prasījumiem, tai skaitā, ar prasītājas kreditora prasījumu.

Tiesas ieskatā konkrētajā gadījumā aizdevuma atmaksas termiņš iestājās un noilguma sākums skaitāms no 2020.gada 4.februāra, kad prasītājai radās tiesības celt tiesā prasību, kas uzskatāms par prasītājas prasījuma nodibināšanas brīdi. Līdz ar to atzīstams, ka prasītāja nav zaudējusi prasījuma tiesības pret atbildētājiem.

[7.11] Tiesai nav pienākums atbildēt uz jebkuru procesa dalībnieka argumentu, bet gan tikai uz tādiem, kas attiecas uz lietu un ir nozīmīgi *(sk. Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 140. lpp.).*

Ņemot vērā norādīto, tiesa atstāj bez vērtējuma pārējos atbildētāju iebildumus un argumentus, jo tie neietekmē lietas iznākumu.

[7.12] Tiesa atzina, ka saskaņā ar Civillikuma 1756.pantu, 1759.panta 1.punktu, 1765.panta pirmo un ceturto daļu, Civilprocesa likuma 195.pantu prasītājai nosakāmas tiesības par laiku, sākot ar brīdi, kad notecējis termiņš sprieduma labprātīgai izpildei, līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt no atbildētājiem likumiskos 6 % (sešus procentus) no simta gadā no kopējās piedzītās parāda summas, ievērojot Civillikuma 1763.panta 1.punkta noteikumus, ka procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis kapitāla lielumu.

[7.13] Prasītāja samaksājusi valsts nodevu 953,81 EUR (lietas 1.sējums, 9.lapa) un izdevumus, kas saistīti ar tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu 66,34 EUR (lietas 1.sējums, 2.lapa), kas piedzenami no atbildētājiem /pers. A/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/ prasītājas labā, bet piedziņas neiespējamības vai daļējas neiespējamības gadījumā no galvinieces /pers. C/.

No lietas uzziņas lapas secināms, ka nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas dokumentu nosūtīšanu šajā lietā ir 12,40 EUR, kas piedzenami no atbildētājiem /pers. A/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/, bet piedziņas neiespējamības vai daļējas neiespējamības gadījumā no galvinieces /pers. C/ par labu valstij uz Civilprocesa likuma 42.panta pamata.

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi piedzenami no /pers. A/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/ no /pers. G/ saņemtā mantojuma apmērā (lietas 1.sējums, 247.-259.lapa).

[8] Atbildētājs/pers. A/ iesniedza apelācijas sūdzību par Zemgales rajona tiesas 2022.gada 12.aprīļa spriedumu, norādot apelācijas sūdzībā, ka spriedumu uzskata par nepamatotu un prettiesisku, pārsūdz to pilnā apjomā, lūdz apelācijas instances tiesu atcelt spriedumu.

Apelācijas sūdzība pamatota ar šādiem apstākļiem.

[8.1] Apelatora ieskatā, Zemgales rajona tiesa nepareizi ir iztulkojusi tiesību normas, nav ņēmusi vērā judikatūrā noteikto un nepareizi ir izvērtējusi lietā esošos pierādījumus, kā arī ir izdarījusi nepareizus secinājumus.

Lietā nav strīda par to, ka /pers. A/ un /pers. G/ laulība reģistrēta /datums/.

Tāpat nav strīda par to, ka laulības laikā iegādāts nekustamais īpašums /Nosaukums B/, /adrese B/, kadastra Nr./kadastra numurs B/un nekustamais īpašums /Nosaukums A//numurs/, /adrese A/, kadastra Nr./kadastra numurs A/.

2006.gada 6.novembrī starp banku un /pers. G/ tika noslēgts Kredīta līgums par kopējo aizdevumu 20 966,71 EUR

No kredīta līguma izrietošo saistību izpilde ir nodrošināta ar ķīlas tiesību (hipotēku) uz nekustamo īpašumu /Nosaukums A//numurs/, /adrese A/,

kadastra Nr./kadastra numurs A/, par ko 2006.gada 6.novembrī starp Banku un /pers. G/ tika noslēgts ķīlas līgums Nr./numurs/.

/datums//pers. G/ mirusi.

[8.2] Ķīlas līguma noslēgšanai un hipotēkas reģistrēšanai /pers. A/ nav devis savu piekrišanu. Bez /pers. A/ piekrišanas hipotēka nebūtu reģistrējama un nebija pieļaujama, jo /pers. A/ bija nekustamo īpašumu īpašnieks, manta bija uzskatāma par laulāto kopīgo mantu.

Atsaucoties uz Zemesgrāmatu likuma 16.panta 1.punkta „a" apakšpunktu un Senāta 2020.gada 29.aprīla lēmuma lietā Nr.SKC-107/2020 paustajām atziņām, norādīts, ka, iztulkojot šo normu, jāņem vērā, ka Zemesgrāmatu likums neparedz ieraksta (piemetinājuma) izdarīšanu par laulāto kopīgo mantu, jo ieraksti (piemetinājumi) par mantas kopību vai visas mantas šķirtību liecina par laulāto līgumiskām, nevis likumiskām mantiskām attiecībām. Līdz ar to, iztrūkstot ierakstam (piemetinājumam) par laulības laikā iegūto nekustamo īpašumu kā laulātā atsevišķo mantu vai *ipso jure* atsevišķas mantas statusu, ir prezumējams, ka laulāto ārējās attiecībās ar trešajām personām nekustamajam īpašumam ir laulāto kopīgas mantas tiesiskais statuss.

Atbilstoši Civillikuma 1477.panta otrajai daļai lietu tiesības, kas pastāv uz likuma pamata, ir spēkā arī bez ierakstīšanas zemesgrāmatās.

Turklāt, piemērojot Civillikuma 89.panta otro daļu, jāpieņem, ka šī manta pieder abiem laulātajiem līdzīgās daļās (*sk. Senāta 2020.gada 29.aprīļa lēmuma lietā Nr.SKC-107/2020 14.punktu*).

Atsaucoties uz Civillikuma 1368., 1372.pantu, norādīts, ka lietas ietvaros ir divas būtiskas lietas, kas nav ņemtas vērā.

Pirmā ir tā, ka nav ņemts vērā, ka pēc būtības sprieduma izpilde nebija un nav vēršana uz ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma /Nosaukums B/, /adrese B/, kadastra Nr./kadastra numurs B/, jo tā ir /pers. A/ atsevišķā mantas daļa, uz kuru piedziņa nevar tikt vērsta. Šis aspekts spriedumā nav analizēts, jo tiesa spriedumā ir izdarījusi kļūdainu secinājumu par to, ka minētais nekustamais īpašums ir /pers. G/ atsevišķā manta.

Otrkārt, nav ņemts vērā apstāklis, ka nostiprinātā hipotēka nav spēkā esoša un nav saistoša /pers. G/ mantiniekiem, jo nekustamais īpašums apgrūtināts bez /pers. A/ piekrišanas saņemšanas.

Ir jāņem vērā, ka jebkuram tiesiskam darījumam Civillikumā ir noteiktas sastāvdaļas (elementi), kuru ievērošana rada darījumam tiesiskas sekas un nodrošina no tā izrietošo tiesību aizsardzību. Savukārt nepilnības likumā uzskaitīto elementu ievērošanā padara darījumu par spēkā neesošu vai apstrīdamu. Gadījumos, kad iespējamās nepilnības ir pieļauts novērst, likums atļauj saglabāt darījuma spēkā esamību ar nosacījumu, ka tā subjekti veic nepieciešamās darbības darījuma korektai noformēšanai.

Konkrētajā gadījumā nepilnības nav iespējams novērst, līdz ar to hipotēka ir atzīstama par spēkā neesošu un mantiniekiem nesaistošu.

Hipotēkas līguma noslēgšanas patiesais mērķis bija vērsts uz likuma apiešanu.

Atsaucoties uz Civillikuma 1., 1415.pantu, judikatūras atziņām, Civillikuma 1306.pantu, kas paredz, ka ieķīlāt lietu var tikai tas, kam vispār ir tiesība ar savu lietu brīvi rīkoties, norādīts, ka nekustamā īpašumu /Nosaukums A//numurs/, /adrese A/ ieķīlāšana ir prettiesiska.

Šajā sakarā ņemams vērā Civillikuma 1592.pants, kas nosaka, ka neviens līgums, kas veicina kaut ko pretlikumīgu, nelikumīgu vai negodīgu, nesaista *(Senāta 2007.gada 12.septembra spriedums lietā Nr.SKC- 575).*

Prettiesiski nodibinātas saistības nevar radīt paliekošas tiesiskas sekas *(Senāta 2006.gada 8.marta spriedums lietā Nr.SKC-143).*

Konkrētās lietas ietvaros nav ņemts vērā fakts, ka, ja īpašums ir iegūts laulības laikā un starp laulātajiem nav noslēgts laulības līgums par mantas šķirtību, tad gan, parakstot nostiprinājuma līgumu par īpašuma apgrūtināšanu ar hipotēku, ir nepieciešama otra laulātā piekrišana, kas tiek noformēta pie zvērināta notāra akta veidā.

Neesot spēkā esošai hipotēkai tās saistības, kas gūlās uz mantojuma masu, nav saistošas mantiniekiem, jo kā nodibināts lietā banka ir nokavējusi termiņu kreditora pieteikuma iesniegšanai.

Ķīlas līguma noslēgšana pati par sevi nav pretēja reliģijai, likumiem vai labiem tikumiem. Tomēr lietas ietvaros ir jāņem vērā judikatūrā nostiprinājies princips, ka, vērtējot darījuma atbilstību Civillikuma 1415.pantam, ir jāņem vērā nevis darījuma formālā puse jeb objektīvais mērķis, kas šajā gadījumā ir ķīlas līguma noslēgšana, bet gan darījuma subjektīvais motīvs jeb *causa (sk. Latvijas Republikas Augstākas tiesas Tiesu prakses apkopojumu par Civillikuma 1415.panta piemērošanu, 6.-7., 36.-37.lpp.).*

Ķīlas līguma noslēgšana, apejot laulātā piekrišanas saņemšanas faktu, konkrētajā gadījumā ir uzskatāma par neatļautu darbību Civillikuma 1415.panta izpratnē, jo ir konstatējams prettiesisks darījuma motīvs jeb darījuma subjektīvais mērķis un tā notikusi, pārkāpjot likumu saņemt laulātā piekrišanu.?

Tiesa nav vērtējusi apstākli, ka tiesības prasīt savas mantas daļas atsvabināšanu no piedziņas noteiktas ar Civillikuma 100.pantu. Tāpat nav vērtēts apstāklis, ka viena laulātā darījums, kam nav dota otra laulātā piekrišana, nenodibina solidāru saistību abiem laulātajiem. Civillikuma 99.panta pirmā daļa noteic, ka par saistībām, ko laulātais noslēdzis uz savu personīgo rēķinu vai bez otra laulātā piekrišanas, šis laulātais atbild vispirms ar savu atsevišķo mantu, bet, ja tās nepietiek, - ar savu daļu laulāto kopīgajā mantā.

[8.3] Bez tam atbildētājs uzskata, ka ir iestājies prasības noilgums, jo banka savu prasījumu par parāda piedziņu, ir izteikusi pēc 10 gadu notecējuma. Minētais aspekts Zemgales rajona tiesas spriedumā nav atbilstoši skatīts un izvērtēts (lietas 1.sējums, 263.-267.lapa).

[9] Prasītāja Luminor Bank AS iesniedza tiesā rakstveida paskaidrojumus, kuros norāda, ka /pers. A/ apelācijas sūdzība nav pamatota, prasība apmierināma pilnīgi.

Paskaidrojumos norādīti šādi argumenti.

[9.1] Atsaucoties uz Civillikuma 382., 689., 701.pantu, norādīts, ka Zemgales rajona tiesa ir konstatējusi, ka mantinieki ir izteikuši gribu pieņemt /pers. G/ atstāto mantojumu un kļuva par mantiniekiem visai mantai, kas piederēja /pers. G/ viņas nāves brīdī. Tādējādi tiesa nonākusi pie pareiza secinājuma, ka, pieņemot /pers. G/ mantojumu, mantinieki ieguva ne tikai mantojuma atstājējas mantu (katrs ¼ domājamo daļu no visa atstātā mantojuma), bet arī parādsaistības samērā ar savām daļām, par ko prasītāja pieteica kreditora prasījumu mantojuma lietā, un līdz ar to mantiniekiem ir pienākums segt saistības pret prasītāju kā kreditoru ar mantojuma apliecībā norādīto mantu.

[9.2] Attiecībā uz atbildētāja apelācijas sūdzībā norādīto iebildumu, ka sprieduma izpilde nav vēršama uz ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma /Nosaukums B/, /adrese B/, jo tā ir atbildētāja atsevišķas mantas daļa, uz kuru piedziņa nevar tikt vērsta, prasītāja, atsaucoties uz Civillikuma 397.[1] panta noteikumiem, norāda, ka no minētās normas izriet, ka mantojuma masā var nokļūt laulāto kopīga manta, kas reģistrēta uz viena laulātā vārda (nav reģistrēta kā laulāto kopīga manta), un tad otram laulātajam jārīkojas aktīvi, prasot savas daļas izdalīšanu no kopīgās mantas un izslēgšanu no miršā laulātā mantojuma masas. Pie tam, ja mantinieki iebilst, tad šī izdalīšana var notikt tiesas ceļā.

Notāra darbības pārdzīvojušā laulātā tiesību apliecināšanas jautājumos reglamentē Notariāta likuma XXIII nodaļas otrā apakšnodaļa „Pārdzīvojušā laulātā tiesību apliecināšana" (260.-268.pants) un Ministru kabineta 2008.gada 4.augusta noteikumu Nr.618 „Noteikumi par mantojuma reģistra un mantojuma lietu vešanu" VII nodaļa (39.-48.punkts). Notariāta likuma 260.pants noteic, ka mantojuma lietā zvērināts notārs, pamatojoties uz pārdzīvojušā laulātā iesniegumu, taisa apliecinājumu par mantojuma atstājēja laulātā mantas daļu laulāto kopmantā, tas ir, laulāto kopīgajā mantā vai laulāto mantas kopībā (apliecību par laulātā mantas daļu).

Ja atbildētājs uzskata, ka nekustamais īpašums /Nosaukums B/, /adrese B/, ir viņa un miršās /pers. G/ laulāto kopmanta, tad atbildētājam bija

jāveic aktīvas darbības atbilstoši spēkā esošajam normatīvajam regulējumam, lai izdalītu savu daļu no laulāto kopmantas.

Atbildētājs nav iesniedzis pierādījumus, kas apstiprinātu, ka būtu lūdzis notārei izdalīt no mantojuma masas savu laulātā kopīgās mantas daļu vai būtu cēlis tiesā prasību par laulātā kopīgās mantas daļas izdalīšanu no mantojuma masas. Savukārt lietā ir pierādījums, t.i., mantojuma apliecība, kas apstiprina, ka atbildētājs solidāri (tā paskaidrojumā) ar pārējiem mantiniekiem apstiprināts mantojuma tiesībās uz visu /pers. G/ atstāto mantu, bez laulātā kopīgās mantas daļas izdalīšanas. Ņemot vērā minēto, prasītāja uzskata šo atbildētāja iebildumu par nepamatotu.

[9.3] Tāpat prasītāja uzskata par nepamatotu atbildētāja iebildumu, ka uz nekustamo īpašumu /Nosaukums A//numurs/, /adrese A/ nostiprinātā hipotēka nav spēkā esošā un nav saistoša /pers. G/ mantiniekiem, jo nekustamais īpašums ir apgrūtināts bez atbildētāja piekrišanas. Prasītāja piekrīt pirmās instances tiesas izdarītajam secinājumam, ka ķīlas līguma noslēgšanas brīdī /pers. G/ bija vienīgā nekustamā īpašuma īpašniece un viņai bija tiesības sev piederošo nekustamo īpašumu ieķīlāt. Un apstāklis, ka /pers. G/ nav informējusi prasītāju par to, ka sastāv laulībā, neietekmē noslēgtā Kredīta līguma un ķīlas līguma spēkā esību un prasītājas prasījuma tiesības par līgumsaistību izpildi.

Starp prasītāju un kredītņēmēju /pers. G/ noslēgtais kredīta līgums noslēgts atbilstoši Civillikuma nosacījumiem, balstās uz darījuma dalībnieku brīvās gribas izpausmi, tādējādi ir tiesisks. Savukārt atbildētāja norādītie apsvērumi ir viņa subjektīvs viedoklis, kas nav nekādā veidā pamatots ar pierādījumiem. Noslēgtais kredīta līgums un/vai ķīlas līgums nav pretējs likumam vai labiem tikumiem. Tāpat Kredīta līgumā un/vai ķīlas līgumā nav konstatējams gribas defekts, jo prasītāja un /pers. G/ iesaistījās civiltiesiskajā darījumā atbilstoši darījuma dalībnieku gribai, lai /pers. G/ par prasītāja piešķirto aizdevumu varētu iegādāties savā īpašumā nekustamo īpašumu. Prasītājai nav zināmi iemesli, kāpēc /pers. G/ nav norādījusi, ka sastāv laulībā ar atbildētāju, bet šim apstāklim nav juridiskas nozīmes lietas izspriešanā pēc būtības un tas nepadara kredīta līgumu un/vai ķīlas līgumu par spēkā neesošiem.

[9.4] Prasītāja pilnībā pievienojas pirmās instances tiesas argumentācijai, ka noilgums lietā nav iestājies. Tiesa ir izdarījusi pareizu secinājumu, ka noilguma sākums skaitāms no 2020.gada 4.februāra, t.i., no dienas, kad prasītāja vienpusēji atkāpās no kredīta līguma un prasītājai radušās tiesības celt tiesā prasību pret mantiniekiem par parāda piedziņu. Terminētā saistībā noilgums sāk tecēt ar termiņa iestāšanās brīdi, līdz ar ko aizdevuma pirmstermiņa atmaksas termiņš - 2020.gada 4.februāris, uzskatāms par prasītājas prasījuma nodibināšanas brīdi (lietas 2.sējums, 1.-2.lapa).

[10] Atbildētājs/pers. A/ iesniedza rakstveida paskaidrojumus, kuros norāda, ka prasība nav pamatota paskaidrojumos izklāstīto argumentu dēļ (lietas 2.sējums, 10.-13.lapa).

[11] Tiesas sēdē apelācijas sūdzības iesniedzējs atbildētājs /pers. A/ uzturēja apelācijas sūdzību uz tajā norādītajiem pamatiem, prasību neatzina, sniedza apelācijas sūdzībai un rakstveida paskaidrojumiem analogus paskaidrojumus.

Tiesas sēdē prasītājas Luminor Bank AS Latvijas filiāles pārstāve /pers. B/ apelācijas sūdzību neatzina, uzturēja prasību par parāda pamatsummas 5857,14 EUR piedziņu, nepārsniedzot mantojuma apmēru, paskaidrojot, ka no 2022.gada aprīļa līdz 2022.gada 23.novembrim galvotāja /pers. C/ ir veikusi regulāros ikmēneša maksājumus parādsaistību daļējai izpildei, līdz ar to no Kredīta līguma izrietošā parāda apmērs ir samazinājies līdz 5857,14 EUR.

Prasītājas pārstāve sniedza rakstveida paskaidrojumiem analogus paskaidrojumus; precizējot prasības pieteikumā norādīto, paskaidroja, ka Kredīta līgumā noteiktie maksājumi tika veikti līdz 2007.gada 20.jūnijam, galvotāja /pers. C/ veic maksājumus no 2012.gada saskaņā ar mutisko vienošanos ar prasītāju, bet maksājumi netiek veikti pilnā apmērā atbilstoši līgumam.

Tiesas sēdē atbildētāja /pers. C/ paskaidroja, ka viņai nav viedokļa par iesniegto apelācijas sūdzību, atzīst prasību par parāda piedziņu.

Atbildētāja/pers. C/ cita starpā paskaidroja, ka viņa pēc māsas /pers. G/ lūguma ir parakstījusi galvojumu, tāpēc regulāri savu materiālo iespēju robežās veic kredīta maksājumus. Paskaidroja, ka galvojuma līgumu parakstījusi, satiekoties ar māsu uz ielas, bet sapratusi, ka uzņēmusies atbildību. /pers. C/ paskaidroja, ka pēc māsas nāves iesniegusi bankā miršanas apliecību, sākumā bankas darbinieks teica, lai viņa neveic maksājumus, bet gaida, kad pieteiksies mantinieki, tāpēc no 2007.gada līdz 2012.gadam maksājumi netika veikti. Paskaidroja, ka, saņemot vēstuli no bankas, ar bankas darbinieku mutiski vienojušies, ka viņa veiks maksājumu 90 EUR, vēlāk 150 EUR mēnesī, rakstiska vienošanās ar banku par parāda samaksu netika noslēgta, maksājumus viņa veic katru mēnesi. /pers. C/ paskaidroja, ka summa vairs nav palikusi liela un apņemas arī turpmāk veikt maksājumus, pildot galvinieka pienākumus.

Atbildētāji /pers. D/, /pers. E/ un /pers. F/ uz tiesas sēdi neieradās un nepaziņoja tiesai neierašanās iemeslus.

Zemgales apgabaltiesa, ņemot vērā, ka atbildētājām /pers. D/, /pers. E/ un /pers. F/ par lietas izskatīšanu paziņots Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā, nosūtot tiesas pavēstes uz deklarētajām dzīvesvietām, atzina, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 156.panta pirmo daļu lieta izskatāma bez atbildētāju klātbūtnes.

**Motīvu daļa**

[12] Zemgales apgabaltiesa, noklausījusies apelācijas sūdzības iesniedzēja atbildētāja /pers. A/, prasītājas Luminor Bank AS Latvijas filiāles pārstāves /pers. B/ un atbildētājas /pers. C/ tiesas sēdē sniegtos paskaidrojumus, pārbaudījusi un novērtējusi lietā esošos pierādījumus, apelācijas sūdzības motīvus, atzīst, ka atbildētāja /pers. A/ apelācijas sūdzība nav pamatota, prasība daļā pret atbildētāju /pers. A/ ir pamatota un apmierināma atbilstoši Civillikuma 717.pantam.

[13] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmās daļas noteikumiem, apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts apelācijas sūdzībā.

No atbildētāja /pers. A/ apelācijas sūdzības secināms, ka pirmās instances tiesas sprieduma tiek pārsūdzēts daļā, ar kuru apmierināta prasība par parāda un tiesas izdevumu piedziņu no /pers. A/, kas atbilstoši Civillikuma 717.pantam sastāda 1/4 daļu no ar Zemgales rajona tiesas 2022.gada 12.aprīļa spriedumu no atbildētājiem piedzītās summas. Proti, spriedums pārsūdzēts daļā par parāda 1801,79 EUR, valsts nodevas 238,45 EUR, ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu 16,59 EUR piedziņu prasītājas labā un par ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu 3,10 EUR piedziņu valsts labā.

Nav tiesiskas nozīmes apelatora norādei apelācijas sūdzībā, ka pirmās instances tiesas spriedums tiek pārsūdzēts pilnā apjomā, jo atbildētājas /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/ un /pers. C/ apelācijas sūdzību nav parakstījušas, nav arī pilnvarojušas /pers. A/ iesniegt apelācijas sūdzības.

Līdz ar to Zemgales rajona tiesas 2022.gada 12.aprīļa spriedums nepārsūdzētajā daļā atbilstoši Civilprocesa likuma 203.panta otrajai daļai stājies spēkā.

[14] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 430.panta trešo daļu fakti, kas konstatēti pirmās instances tiesā, apelācijas instances tiesā nav jāpārbauda, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Lietā nav strīda, ka 2006.gada 6.novembrī starp AS DnB NORD Banka, kuras tiesību un saistību pārņēmēja ir prasītāja, un /pers. G/ noslēgts kredīta līgums Nr./numurs/par aizdevuma 20 966,71 EUR izsniegšanu /pers. G/ nekustamā īpašuma – dzīvokļa īpašuma Nr./numurs/, kas atrodas /adrese A//Nosaukums A/ iegādei un komisijas izmaksu samaksai. Kredīta atmaksas beigu termiņš noteikts 2031.gada 5.novembris (lietas 1.sējums, 11.-15.lapa).

Aizdevuma summa 20 966,71 EUR /pers. G/ ir izsniegta, ko pierāda lietā iesniegtie pierādījumi (lietas 1.sējums, 16.-23.lapa).

Saskaņā ar 2006.gada 6.novembrī noslēgto ķīlas līgumu Nr./numurs/ /pers. G/ no kredīta līguma izrietošo saistību izpildes nodrošināšanai ieķīlāja par labu prasītājai dzīvokļa īpašumu Nr./numurs/, kas atrodas /adrese A//Nosaukums A/ (lietas 1.sējums, 25.lapa).

2006.gada 23.novembrī /vieta/ rajona tiesas /vieta/ pagasta tiesas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs/nostiprināta hipotēka 14 735,49 LVL apmērā uz nekustamo īpašumu /Nosaukums A//numurs/, /adrese A/, pamatojoties uz minēto ķīlas līgumu (lietas 1.sējums, 29.-31.lapa).

N o 2006. gada 6. novembra kredīta līguma Nr./numurs/izrietošo saistību izpilde ir nodrošināta ar /pers. C/ galvojumu, par ko 2006.gada 6.novembrī starp AS DnB NORD Banka un /pers. C/ noslēgts galvojuma līgums Nr./numurs/ (lietas 1.sējums, 32.lapa).

Kredītņēmēja /pers. G/ mirusi /miršanas datums/.

/pers. G/ mantojuma lieta uzsākta /datums/, mantojuma lietas numurs /numurs/. /datums/zvērināta notāre izsludinājusi laikrakstā „Latvijas Vēstnesis" kreditoru pieteikšanās termiņu /pers. G/ mantojuma lietā – trīs mēneši.

2009.gada 29.jūnijā /pers. G/ mantojuma lietā reģistrēts AS DnB NORD Banka kreditora prasījums ar lūgumu atzīt banku par mirušās /pers. G/ nodrošināto kreditoru par parāda summu, kas 2009.gada 25.jūnijā sastāda 23 018,99 EUR, un nenodrošināto kreditoru par parāda summu, kas 2009.gada 25.jūnijā sastāda 1862,13 LVL, kā arī iepazīstināt mantiniekus ar kreditora prasījumu (lietas 1.sējums, 147.-148.lapa).

Ar Zemgales apgabaltiesas zvērinātas notāres Sandras Loginas /datums/izsniegto mantojuma apliecību (par tiesībām uz mantojumu pēc likuma), kas reģistrēta aktu un apliecinājumu reģistrā ar Nr./numurs/ mantojuma lietā Nr./numurs/, mantojuma tiesībās uz /datums/mirušās /pers. G/ atstāto mantojumu apstiprināts mantojuma atstājējas pārdzīvojušais laulātais /pers. A/ un bērni /pers. D/, /pers. E/ un /pers. F/, katrs uz ¼ domājamo daļu no visa atstātā mantojuma (lietas 1.sējums, 24.lapa).

Mantojuma apliecībā norādīts, ka mantinieki mantojumu ir pieņēmuši ar inventāra tiesību un mantas sastāvs ir: 1) nekustamais īpašums /Nosaukums B/, /adrese B/, kadastra Nr./kadastra numurs B/; 2) nekustamais īpašums /Nosaukums A//numurs/, /adrese A/, kadastra Nr./kadastra numurs A/; 3) vieglā automašīna: marka /TL marka/, modelis /numurs/, izlaiduma gads /gads/, reģistrācijas Nr/reģistrācijas numurs/.

Prasītāja, pamatojoties uz Kredīta līguma II daļas 10.5.punkta 2) apakšpunktu, kas paredz, ka prasītāja var vienpusēji atkāpties no līguma un prasīt pirmstermiņa kredīta līguma saistību izpildi (t. sk., neatmaksātā aizdevuma pirmstermiņa atmaksu), ja kredītņēmējs ilgāk kā 30 dienas neveic vai neveic pilnā apmērā maksājumus saskaņā ar grafiku, ar 2020.gada 4.februāra un 2020.gada 3.aprīļa pirmstermiņa samaksas pieprasījumu un pirmstiesas brīdinājumu vienpusēji atkāpusies no Kredīta līguma sakarā ar pieļautajiem aizdevuma atmaksas kavējumiem un pieprasīja kredītņēmējas mantiniekiem un galviniecei izpildīt kredīta līgumā noteiktās maksājumu saistības (lietas 1.sējums, 40.-49. lapa).

Ar /datums/Mantojuma sadales līgumu /pers. G/ mantinieki vienojušies par mantojuma sadali, vienojoties, ka /pers. A/ valdījumā un īpašumā paliek nekustamais īpašums /Nosaukums B/, /adrese B/, un vieglā automašīna /TL marka/, modelis /numurs/, izlaiduma gads /gads/, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, savukārt /pers. D/ valdījumā un īpašumā paliek nekustamais īpašums /Nosaukums A//numurs/, /adrese A/ (lietas 1.sējums, 26.-27.lapa).

Nekustamais īpašums /Nosaukums A//numurs/, /adrese A/, prasītājai un /pers. D/ vienojoties, labprātīgi pārdots par 8000 EUR un saņemtie naudas līdzekļi novirzīti parādsaistību daļējai dzēšanai.

Galviniece/pers. C/ ik mēnesi veic maksājumus aizdevuma summas samaksai.

[15] Civillikuma 701.pants noteic, ka ar mantojuma pieņemšanu un iegūšanu visas mantojuma atstājēja tiesības un saistības, ciktāl tās neizbeidzas ar viņa personu, pāriet uz mantinieku.

Civillikuma 717.pants noteic, ka par parādiem, kas guļ uz mantojumu, atbild visi līdzmantinieki samērā ar savām daļām. Pat arī tad, ja mantojuma atstājējs uzliek parādus samaksāt tikai vienam no viņiem vai ja viņi paši savā starpā citādi vienojas par šo samaksu, tāda rīcība saista vienīgi pašus mantiniekus un neatņem mantojuma atstājēja kreditoram tiesību piedzīt parādu no katra līdzmantinieka samērā ar viņa mantojuma daļu.

Saskaņā ar Civillikuma 711.pantu mantinieks, kas pieņēmis mantojumu ar inventāra tiesību, atbild par mantojuma atstājēja parādiem un citiem prasījumiem pret to tikai šā mantojuma apmērā, un bez tam viņam ir tiesība atvilkt no tā vajadzīgās summas mantojuma atstājēja apbedīšanai, inventāra sastādīšanai un citiem tiesu izdevumiem. Viņa paša prasījumi neizbeidzas, bet tie nolīdzināmi no mantojuma pēc to priekšrocībām.

Zemgales apgabaltiesa atzīst, ka lietā konstatētajos apstākļos Zemgales rajona tiesa pamatoti atzina, ka, pieņemot /pers. G/ mantojumu, viņas mantinieki ieguva ne tikai mantojuma atstājējas mantu (katrs ¼ domājamu daļu no visa atstātā mantojuma), bet arī parādsaistības samērā ar savām daļām, par ko kreditore pieteica kreditora pretenziju zvērinātai notārei mantojuma lietā, un līdz ar to mantiniekiem ir pienākums segt saistības pret prasītāju kā kreditoru nepārsniedzot mantojuma apmēru.

Zemgales rajona tiesa pamatoti apmierinājusi celto prasību par aizdevuma parāda piedziņu no /pers. G/ mantiniekiem /pers. A/, /pers. D/, /pers. E/ un /pers. F/, atzīstot, ka mantinieki ieguva ne tikai mantojuma atstājējas mantu, bet arī parādsaistības samērā ar savām daļām, mantinieki atbild par parādu mantojuma apmērā, tikai sprieduma rezolutīvajā daļā nav noteikusi parāda un tiesas izdevumu piedziņas kārtību no mantiniekiem atbilstoši Civillikuma 717.pantam.

Tiesa pamatoti atzinusi, ka piedziņas neiespējamības vai daļējas neiespējamības gadījumā parāds piedzenams no galvinieces /pers. C/, pamatojoties uz Civillikuma 1692., 1698.pantu.

Civilprocesa likuma 432.panta piektajā daļā noteikts, ka, ja apelācijas instances tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma argumentācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Zemgales apgabaltiesa atzīst, ka Zemgales rajona tiesas 2022.gada 12.aprīļa spriedumā pārsūdzētajā daļā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, līdz ar to pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma argumentācijai un saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piektās daļas noteikumiem atzīst, ka Civilprocesa likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus apelācijas instances tiesas sprieduma motīvu daļā nav nepieciešams norādīt.

[16] Zemgales apgabaltiesa atzīst, ka atbildētāja /pers. A/ apelācijas sūdzība nav pamatota.

[16.1] Apelators, atsaucoties uz Civillikuma 89.panta otro daļu un judikatūru, norādījis, ka ķīlas līguma noslēgšanai un hipotēkas reģistrēšanai viņš nav devis savu piekrišanu. Bez /pers. A/ piekrišanas hipotēka nebūtu reģistrējama un nebija pieļaujama, jo /pers. A/ bija nekustamo īpašumu īpašnieks, manta bija uzskatāma par laulāto kopīgo mantu. Nostiprinātā hipotēka nav spēkā esoša un nav saistoša /pers. G/ mantiniekiem, nekustamā īpašuma /Nosaukums A//numurs/, /adrese A/ ieķīlāšana ir prettiesiska, ķīlas līguma noslēgšana, apejot laulātā piekrišanas saņemšanas faktu, konkrētajā gadījumā ir uzskatāma par neatļautu darbību Civillikuma 1415.panta izpratnē.
Pamatojot savu viedokli, apelators atsaucies uz Latvijas Republikas Senāta 2020.gada 29.aprīļa lēmumā lietā Nr.SKC-107/2020 pausto atziņu.

Zemgales apgabaltiesa atzīst, ka apelatora argumenti nedod pamatu prasības noraidīšanai.

Latvijas Republikas Senāts 2020.gada 29.aprīļa lēmumā lietā Nr.SKC-107/2020 atzinis, ka nekustamais īpašums, kas laulības laikā iegūts atlīdzības darījuma rezultātā un zemesgrāmatā ierakstīts uz viena laulātā vārda bez atsevišķas mantas piemetinājuma, iepretim trešajām personām ir abu laulāto kopīgajā mantā ietilpstošs īpašuma priekšmets.
Vienlaikus Senāts norādījis, ka laulāto savstarpējās mantiskajās attiecībās atsevišķas mantas ieraksta (piemetinājuma) neesībai kā tādai nav nozīmes, jo, pirmkārt, starp laulātajiem par mantas izcelsmi nav informācijas asimetrijas, otrkārt, kopīgā manta tāpat kā laulātā atsevišķā manta katram no viņiem ir jāpierāda (Civilprocesa likuma 93.panta pirmā daļa) *(sk. Latvijas Republikas Senāta 2020.gada 29.aprļa lēmuma lietā Nr.SKC-107/2020 9.1., 13.punktu).*

Saskaņā ar Civillikuma 89.panta otro daļu viss, ko laulības laikā laulātie iegūst kopīgi, vai viens no viņiem, bet ar abu laulāto līdzekļiem vai ar otra laulātā darbības palīdzību, ir abu laulāto kopīga manta.

Lietā nav strīda, ka nekustamā īpašuma /Nosaukums A//numurs/, /adrese A/ iegādei /pers. G/ ir izmantojusi saskaņā ar Kredīta līgumu saņemtos naudas līdzekļus. Atbildētājs nav norādījis uz savu līdzdalību nekustamā īpašuma iegādē, nav arī prasības kārtībā apstrīdējis 2006.gada 6.novembrī noslēgto ķīlas līgumu.

Zemgales apgabaltiesa atzīst, ka Zemgales rajona tiesa, novērtējot minētos atbildētāja argumentus kopsakarā ar lietā konstatētajiem apstākļiem, pamatoti atzina, ka ķīlas līguma slēgšanas brīdī /pers. G/ bija vienīgā ieķīlātā nekustamā īpašuma īpašniece un viņai bija tiesības sev piederošo īpašumu ieķīlāt. Turklāt apstāklis, ka /pers. G/ nav informējusi aizdevēju par to, ka viņa sastāv laulībā, neietekmē noslēgtā kredīta līguma un ķīlas līguma spēkā esību un prasītājas prasījuma tiesības par līgumsaistību izpildi. Civiltiesiskās attiecības balstās uz darījuma dalībnieku brīvās gribas izpausmi, kas tikai atsevišķos gadījumos tiek ierobežota ar likumdevēja noteiktiem nosacījumiem. Konkrētajā gadījumā aizņēmēja /pers. G/ kredīta līgumā pauda savu brīvo gribu – saņemt aizņēmumu un uzņemties atbildību par saistības izpildi. Līdz ar to apstāklis, ka /pers. G/, noslēdzot kredīta un ķīlas līgumu, ir noklusējusi faktu par atrašanos laulībā ar /pers. A/, nepadara šos līgumus par spēkā neesošiem.
Tiesa pamatoti atzina, ka 2006.gada 6.novembrī /pers. G/ un prasītājas noslēgtais kredīta līgums Nr./numurs/ un 2006.gada 6.novembrī noslēgtais ķīlas līgums Nr./numurs/ likumā noteiktā kārtībā nav apstrīdēti un nav pamata apšaubīt kredīta līguma un ķīlas līguma tiesiskumu.

[16.2] Apelators norāda, ka tiesa nav ņēmusi vērā, ka pēc būtības sprieduma izpilde nebija un nav vēršana uz ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma /Nosaukums B/, /adrese B/, jo tā ir /pers. A/ atsevišķā mantas daļa, uz kuru piedziņa nevar tikt vērsta. Šis aspekts spriedumā nav analizēts, jo tiesa spriedumā ir izdarījusi kļūdainu secinājumu par to, ka minētais nekustamais īpašums ir /pers. G/ atsevišķā manta.

Zemgales apgabaltiesa piekrīt prasītājas paskaidrojumos par apelācijas sūdzību paustajam viedoklim, ka, ja atbildētājs uzskata, ka nekustamais īpašums /Nosaukums B/, /adrese B/, ir viņa un mirušās /pers. G/ laulāto kopīga manta, tad atbildētājam bija jāveic aktīvas darbības atbilstoši spēkā esošajam normatīvajam regulējumam, lai izdalītu pārdzīvojušā laulātā mantas daļu kopīgajā mantā.

Notāra darbības pārdzīvojušā laulātā tiesību apliecināšanas jautājumus reglamentē Notariāta likuma XXIII nodaļā „Pārdzīvojušā laulātā tiesību apliecināšana" iekļautās normas un Ministru kabineta 2008.gada 4.augusta noteikumu Nr.618 „Noteikumi par mantojuma reģistra un mantojuma lietu

vešanu" VII nodaļa.

Notariāta likuma 260.pants noteic, ka mantojuma lietā zvērināts notārs, pamatojoties uz pārdzīvojušā laulātā iesniegumu, taisa apliecinājumu par mantojuma atstājēja laulātā mantas daļu laulāto kopmantā, tas ir, laulāto kopīgajā mantā vai laulāto mantas kopībā (apliecību par laulātā mantas daļu).

Notariāta likuma 266.pants paredz, ka, ja mantojumu pieņēmušie mantinieki iesnieguši rakstveida iebildumus pret pārdzīvojušā laulātā mantas daļas izdalīšanu no mantojuma masas un nav panākta vienošanās, zvērināts notārs atsakās izsniegt pārdzīvojušajam laulātajam apliecību par laulātā mantas daļu.

Civillikuma 397.[1] pants *(08.05.2014. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.10.2015. likumu, kas stājas spēkā 03.12.2015.)* noteic, ka, ja mantojuma masas sastāvā ietilpst laulāto kopīga manta, kas nav reģistrēta kā laulāto kopīga manta, tad laulātais savu laulātā kopīgās mantas daļu var prasīt izdalīt saskaņā ar 89.panta otrās daļas un 109.panta otrās daļas noteikumiem. Ja mantinieks ceļ iebildumus par laulātā kopīgās mantas daļas izdalīšanu no mantojuma masas, laulātā kopīgās mantas daļa ir izdalāma prasības kārtībā.

No judikatūras izriet, ka, ja lūgums par pārdzīvojušā laulātā daļas nodalīšanu no laulāto kopīgās mantas nav izteikts notāra vestajā mantojuma lietā, pārdzīvojušais laulātais ir tiesīgs to pieteikt prasības kārtībā *(sk. Latvijas Republikas Senāta 2022.gada 14.jūnija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.C33347619, SKC-664/2022 2.4.punktu).*

Ņemot vērā, ka atbilstoši mantojuma apliecībai nekustamais īpašums /Nosaukums B/, /adrese B/ ietilpst mantojuma masā, un atbildētājs /pers. A/ normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nav pieteicis lūgumu pārdzīvojušā laulātā daļas nodalīšanu no laulāto kopīgās mantas, nav pamatots apelatora arguments, ka sprieduma izpilde nav vēršana uz ½ domājamo daļu no minētā nekustamā īpašuma, jo tā ir viņa atsevišķā mantas daļa.

[16.3] Apelators norādījis, ka ir iestājies prasības noilgums, jo banka savu prasījumu par parāda piedziņu ir izteikusi pēc 10 gadu notecējuma.

Zemgales apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa pamatoti, ņemot vērā lietā konstatētos apstākļus kopsakarā ar Civillikuma 1896.panta noteikumiem, atzina, ka prasības noilgums nav iestājies, prasība ir celta Komerclikuma 406.pantā noteiktajā termiņā, jo prasījuma tiesības, tas ir, tiesības pieprasīt no Kredīta līguma izrietošo saistību izpildi pirms līgumā noteiktā termiņa, prasītājai radušās 2020.gada 4.februārī, kad prasītāja, pamatojoties uz Kredīta līguma II daļas 10.5.punkta 2) apakšpunktu, vienpusēji atkāpusies no Kredīta līguma.

[16.4] Atbildētājs apelācijas sūdzībā lūdz atcelt Zemgales rajona tiesas 2022.gada 12.aprīļa spriedumu, bet šādam lūgumam procesuālo pamatojumu nav norādījis.

Zemgales apgabaltiesa, pārbaudījusi lietas materiālus, atzīst, ka nav konstatējami apstākļi, kas atbilstoši Civilprocesa likuma 427.panta pirmajai daļai dotu pamatu atcelt pirmās instances tiesas spriedumu.
Atbildētāja tiesas sēdē izteiktais viedoklis, ka spriedums ir atceļams tā iemesla dēļ, ka lietā nav tiesas sēdes protokola, nav pamatots, jo konkrētajā gadījumā lieta saskaņā ar Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 10.panta pirmo daļu izskatīta rakstveida procesā.

[17] Ievērojot norādīto, Zemgales apgabaltiesa atzīst, ka saskaņā ar Civillikuma 717.pantu prasība daļā par parāda piedziņu pret atbildētāju /pers. A/ ir apmierināma ¼ daļas apmērā no prasītājas apelācijas instances tiesā uzturētās prasības summas 5857,14 EUR, jo par parādiem, kas guļ uz mantojumu, atbild visi līdzmantinieki samērā ar savām daļām.

Turklāt Zemgales rajona tiesas 2022.gada 12.aprīļa spriedums daļā par parāda piedziņu no atbildētājiem /pers. D/, /pers. E/ un /pers. F/ ir stājies spēkā.

Saskaņā ar Civillikuma 717., 711.pantu no atbildētāja /pers. A/ prasītājas labā piedzenams parāds 1464,29 EUR, nepārsniedzot mantojuma apmēru.

Prasība daļā par parāda 4392,85 EUR piedziņu ir noraidāma.

Parāda piedziņas neiespējamības vai daļējas neiespējamības gadījumā parāds piedzenams no galvinieces /pers. C/, pamatojoties uz Civillikuma 1692., 1698.pantu.

[18] Saskaņā ar Civillikuma 1759.panta 1.punktu, 1765.panta pirmo un ceturto daļu, Civilprocesa likuma 195.pantu apmierināms prasītājas lūgums par tiesību noteikšanu saņemt no atbildētāja likumiskos 6 % (sešus procentus) gadā no parāda pamatsummas par laiku līdz sprieduma izpildei.

[19] Par tiesas izdevumiem.

[19.1] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmās un otrās daļas noteikumiem no atbildētāja prasītājas labā piedzenami prasītājas tiesas izdevumi proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram.

Prasītāja samaksājusi valsts nodevu 953,81 EUR (lietas 1.sējums, 9.lapa) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus (par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu) 66,34 EUR (lietas 1.sējums, 10., 95., 118., 159., 160., 186., 222.lapa).

No atbildētāja /pers. A/ par labu prasītājai piedzenami prasītājas samaksātie tiesas izdevumi – izdevumi valsts nodevas samaksai 238,45 EUR (1/4 no 953,81 EUR) un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 16,59 EUR (1/4 no 66,34 EUR).

[19.2] Atbilstoši Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktam no atbildētāja piedzenami nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu pirmās instances tiesā 3,10 EUR (1/4 no 12,40 EUR), apelācijas instances tiesā - 14 EUR, kopā 17,10 EUR.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2022.gada 11.janvāra noteikumu Nr.20 „Ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu aprēķināšanas kārtība" 14.punktu tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanas un izsniegšanas izdevumi, kā arī rakstveida pierādījumu atgriešanas izdevumi vienam pasta sūtījumam ir 2 EUR.

[19.3] Piedziņas neiespējamības vai daļējas neiespējamības gadījumā tiesas izdevumi piedzenami no galvinieces /pers. C/.

[19.4] Tiesa atzīst, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 37.panta pirmās daļas pirmo punktu, trešo daļu atbildētājam /pers. A/ atmaksājama pārmaksātā valsts nodevas daļa 285,36 EUR.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta 1.apakšpunktam un ceturtajai daļai apelācijas sūdzība bija apmaksājama ar valsts nodevu 270,27 EUR.

/pers. A/ par apelācijas sūdzību 2022.gada 2.maijā samaksājis valsts nodevu 555,63 EUR (lietas 1.sējums, 268.lapa).

[20] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu atbildētājam /pers. A/ nosakāms desmit dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei.

**Rezolutīvā daļa**

Ievērojot izklāstīto, saskaņā ar Civilprocesa likuma 432., 433., 434.pantu, Zemgales apgabaltiesa

n o s p r i e d a

AS „Luminor Bank", kuras vārdā Latvijas Republikā darbojas Luminor Bank AS Latvijas filiāle, prasību daļā pret /pers. A/ apmierināt daļēji.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par labu Luminor Bank AS, reģistrācijas Nr.11315936, kuras vārdā Latvijas Republikā darbojas Luminor Bank AS Latvijas filiāle, reģistrācijas Nr.40203154352, no 2006.gada 6.novembra kredīta līguma Nr./numurs/ izrietošo parādu atbilstoši mantojuma daļai 1464,29 EUR un tiesas izdevumus 255,04 EUR, nepārsniedzot mantojuma apmēru, kas iegūts ar inventāra tiesību saskaņā ar Zemgales apgabaltiesas zvērinātas notāres Sandras Loginas /datums/izsniegto mantojuma apliecību (par tiesībām uz mantojumu pēc likuma), reģistrēto aktu un apliecinājumu reģistrā ar Nr./numurs/.

Parāda samaksa veicama prasītājas norādītajā kontā – Luminor Bank AS, konta Nr./konta numurs/.

Noraidīt prasību daļā par parāda 4392,85 EUR piedziņu.

Piedziņas neiespējamības vai daļējas neiespējamības gadījumā no atbildētāja /pers. A/, piedzīt no galvotājas /pers. C/, personas kods /personas kods/, par labu Luminor Bank AS, reģistrācijas Nr.11315936, kuras vārdā Latvijas Republikā darbojas Luminor Bank AS Latvijas filiāle, reģistrācijas Nr.40203154352, no 2006.gada 6.novembra kredīta līguma Nr./numurs/ izrietošo pamatsummas parādu un tiesas izdevumus.

Noteikt Luminor Bank AS, kuras vārdā darbojas Luminor Bank AS Latvijas filiāle, tiesības par laiku no sprieduma labprātīgas izpildes termiņa beigām līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, bet piedziņas neiespējamības vai daļējas neiespējamības gadījumā no /pers. C/, personas kods /personas kods/, likumiskos 6 % (sešus procentus) gadā no parāda pamatsummas.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, bet piedziņas neiespējamības gadījumā no galvotājas /pers. C/, personas kods /personas kods/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 17,10 EUR.

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi iemaksājami: saņēmējs: Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr.90001672316, saņēmēja iestāde: Valsts kase, BIC kods: TRELLV22, konta Nr.LV51TREL2190458019000, maksājuma mērķis: ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi civillietā Nr.C73505820.

Atmaksāt /pers. A/, personas kods /personas kods/, valsts nodevu 285,36 EUR, kas samaksāta 2022.gada 2.maijā.

Noteikt /pers. A/ termiņu labprātīgai sprieduma izpildei 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Latvijas Republikas Augstākajā tiesā Civilprocesa likuma 451., 452.pantā paredzētajos gadījumos trīsdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas datuma, iesniedzot kasācijas sūdzību Zemgales apgabaltiesas Aizkraukles tiesu namā.

| | | |
|---|---|---|
| Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese | (*paraksts) | S.Maršāne |
| Tiesnese | (*paraksts) | I.Belicka |
| Tiesnesis | (*paraksts) | E.Lenšs |

*Dokuments parakstīts elektroniski ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.

Dokumenta oriģināls elektroniski glabājas Tiesu informatīvajā sistēmā (TIS) lietas kartītē.